

NIEUWE INSTRUMENTEN VOOR RUIMTELIJKE
ONTWIKKELINGEN

NIEUWE WET RUIMTELIJKE ORDENING

Eind 2006 is de nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) in het Staatsblad gepubliceerd¹. Het is de bedoeling dat de Wro op 1 juli 2008 in werking treedt². De Wro vervangt de bestaande Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO). Daarmee komen de bestaande instrumenten voor het realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen (grotendeels) te vervallen. Daarvoor in de plaats komen nieuwe instrumenten, met een andere inhoud en strekking. Een belangrijke verandering in dat kader is dat rijk en provincies instrumenten krijgen waarmee zij hun ruimtelijke doelstellingen zelf kunnen waarmaken. De WRO biedt die mogelijkheid niet of nauwelijks. In dit artikel wordt daarom vooral aandacht besteed aan de nieuwe rol voor rijk en provincies. Aan het eind komt ook kort de relatie tussen de nieuwe Wro en de m.e.r.-procedure aan de orde.

Abraham Esmeijer

Thans leggen rijk en provincies hun ruimtelijke doelstellingen vast in planologische kernbeslissingen (pkb's) en streekplannen. Pkb's en streekplannen bevatten geen voor burgers bindende voorschriften. Alleen (gemeentelijke) bestemmingsplannen bevatten die. Dit betekent dat rijk en provincies voor de concrete vertaling van hun doelstellingen in voor burgers bindende voorschriften afhankelijk zijn van gemeenten. De nieuwe Wro breekt met dit systeem.

Nieuwe instrumenten

Volgens de wetgever hebben rijk en provincies eigen taken en verantwoordelijkheden, die zij daarom ook zelf moeten kunnen waarmaken. De Wro biedt daarvoor de 'tools'. De betreffende instrumenten komen hieronder aan de orde. Voor nu is van belang dat rijk en provincies van deze instrumenten gebruik mogen maken wanneer sprake is van 'rijksbelangen' of van 'provinciale belangen'. Wat daaronder precies wordt verstaan, staat niet in de Wro. De wetgever heeft het met opzet aan rijk en provincies overgelaten om hieraan zelf invulling te geven.

Dit betekent overigens niet dat iedere keer dat sprake is van een ruimtelijke doelstelling van het rijk of een provincie, het rijk of die provincie deze doelstelling ook zelf moet realiseren. Integendeel, het uitgangspunt van de wetgever is dat het realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen moet plaatsvinden op het meest decentrale overheidsniveau, door gemeenten. Pas als een effectieve en evenwichtige realisering alleen op een hoger bestuurlijk niveau kan plaatsvinden, is een rol weggelegd voor rijk en provincies. Daarbij valt te denken aan grotere infrastructurele projecten, het veiligstellen van de ecologische hoofdstructuur enzovoort. De praktijk moet uitwijzen hoe rijk en provincies aan het uitgangspunt 'decentraal wat kan, centraal wat moet' invulling gaan geven.

De Wro biedt aan rijk, provincies en gemeenten een aantal instrumenten voor het realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen instrumenten die beleidsvorming, normstelling en uitvoering betreffen³. In dit artikel beperk ik mij tot de beleidsvormende en normstellende instrumenten.

Structuurvisies (artikelen 2.1-2.4)

Rijk, provincies en gemeenten worden verplicht voor hun gehele grondgebied één of meer structuurvisies op te stellen. Daarnaast mogen zij struc-

tuurvisies opstellen voor aspecten van ruimtelijk beleid, zoals de spreiding van windmolenparken en het recreatiebeleid. Hoewel de Wro daartoe niet verplicht, kan uit bijzondere wetten wel een verplichting voortvloeien tot het opstellen van een structuurvisie voor bepaalde ruimtelijke aspecten. Zo is het blijkens het wetsvoorstel Waterwet de bedoeling dat rijk en provincies verplicht worden het waterbeleid vast te leggen in waterplannen. Die waterplannen worden aangemerkt als structuurvisies⁴. De Natuurbeschermingswet 1998 gaat het rijk verplichten een Structuurvisie Natuur en Landschap op te stellen. Die moet inzicht bieden in de ruimtelijke aspecten van het rijksbeleid ten aanzien van natuur en landschap⁵. Deze structuurvisie kan een grondslag bieden voor de aanwijzing van beschermde natuurmonumenten.

De bedoeling van de wetgever is dat structuurvisies globaal van opzet zijn en slechts 'ontwikkelingslijnen' schetsen. De Wro eist daarom alleen dat een structuurvisie de hoofdlijnen van de voorgenomen ontwikkeling bevat, evenals de hoofdzaken van het ruimtelijk beleid. Daarnaast moet een structuurvisie ingaan op de wijze waarop beoogd wordt die ontwikkeling te verwezenlijken. De wetgever is op dit punt echter niet consequent. Structuurvisies kunnen namelijk ook een grondslag bieden voor het vestigen van een voorkeursrecht op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvfg) en voor het opnemen van bepalingen in overeenkomsten over grondexploitatie, die ontwikkelaars verplichten tot financiële bijdragen aan 'bovenplanse' ruimtelijke ontwikkelingen⁶. De structuurvisie die voor het een of het ander een grondslag wil bieden, kan niet volstaan met het schetsen van 'ontwikkelingslijnen' en zal op onderdelen veel concreter moeten zijn. Datzelfde geldt voor de Structuurvisie Natuur en Landschap, die een grondslag wil bieden voor de aanwijzing van beschermde natuurmonumenten.

Structuurvisies zijn beleidsvormend en niet normstellend. Van een formele planhiërarchie is bovendien geen sprake. Dat betekent dat provincies kunnen afwijken van structuurvisies van het rijk en dat gemeenten kunnen afwijken van structuurvisies van rijk en provincies. Een afwijking kan voor het hogere bestuurlijke niveau echter wel aanleiding zijn om in te grijpen. Structuurvisies dienen in dat kader vooral als een leidraad voor het handelen van rijk, provincies en gemeenten zelf. De Wro voorziet daarom niet in een uitgebreide besluitvormingsprocedure. Inspraak door burgers is niet verplicht en structuurvisies zijn uitgesloten van bezwaar en beroep⁷. Structuurvisies moeten dynamische documenten worden, die eenvoudig kunnen worden aangepast, zodat rijk, provincies en gemeenten daarmee vooruit kunnen lopen op ruimtelijke ontwikkelingen.

Bestemmingsplannen (artikelen 3.1-3.9, 3.26 en 3.28)

Het bestemmingsplan blijft als instrument bestaan. Nieuw is dat bestemmingsplannen ook door rijk en provincies kunnen worden opgesteld. Inmiddels is duidelijk dat zij van deze bevoegdheid ook gebruik zullen gaan ma-

1 Wet van 20 oktober 2006, Stb. 2006, 566.

2 Volgens de laatste prognose van het ministerie van VROM.

3 De WRO bevat geen duidelijk onderscheid tussen beleidsvormende, normstellende en uitvoerende instrumenten. Zo kunnen streekplannen, die vooral beleidsvormend zijn, ook concrete beleidsbeslissingen bevatten, die normstellend zijn. Van deze onduidelijkheid wilde de wetgever af.

4 Artikel 4.1 en 4.4 wetsvoorstel Waterwet.

5 Artikel 5.3 onderdeel B (ontwerp) Invoeringswet Wro.

6 Artikel 6.24 Grondexploitatiewet (Wro).

7 Dit laat onverlet dat inspraakverordeningen wel tot inspraak kunnen verplichten.

Volgens de Memorie van Toelichting acht de wetgever inspraak gewenst.

DE AUTEUR

Mr. Abraham P.W. Esmeijer (053-4804200, a.esmeijer@kienhuishoving.nl) is advocaat bij Kienhuis Hoving Advocaten en Notarissen N.V. te Enschede en is gespecialiseerd in ruimtelijk bestuursrecht.

ken. Zo heeft de provincie Noord-Holland al te kennen gegeven zelf een bestemmingsplan te zullen gaan opstellen voor de Westfriisaweg. De provincie Zuid-Holland heeft de verantwoordelijkheid genomen om op deze manier te zorgen voor de planologische inpassing van de RijnGouwelijn. Bestemmingsplannen van rijk en provincies worden in de Wro inpassingsplannen genoemd, maar verschillen niet van bestemmingsplannen van gemeenten.

Wat de inhoud van bestemmingsplannen betreft, brengt de Wro weinig nieuws. Het bestemmingsplan vermeldt de bestemmingen van de gronden en verbindt aan die bestemmingen gebruiks- en bouwvoorschriften. Wel worden zaken die nu via de bouw- en leefmilieuverordening worden geregeld, naar het bestemmingsplan overgeheveld. Zo kan een bestemmingsplan voortaan een sloopvergunningstelsel bevatten (artikel 3.3) en kunnen in het bestemmingsplan bestemmingen worden aangewezen waarvan de verwezenlijking noodzakelijk wordt geacht (artikel 3.4)⁸. Het gevolg van zo'n aanwijzing is dat belanghebbenden rechtstreeks worden aangeschreven, beroepschriften met voorrang worden behandeld en onteigening met verkorte termijnen kan plaatsvinden. Nieuw is dat in het bestemmingsplan gebieden kunnen worden aangewezen waarbinnen de daar aanwezige bouwwerken dienen te worden gemoderniseerd of vervangen door gelijksoortige bebouwing van gelijke of nagenoeg gelijke bouwmassa (artikel 3.5). Het gevolg van een dergelijke aanwijzing is vergaand. Zolang modernisering of vervanging niet heeft plaatsgevonden, wordt het gebruik van de gronden namelijk geacht in strijd te zijn met het bestemmingsplan, met alle gevolgen van dien (handhaving, onteigening).

In procedureel opzicht verandert er meer. De besluitvormingsprocedure wordt verkort en bevat minder inspraak- en toetsingsmomenten dan nu het geval is. Bestemmingsplannen hoeven niet meer door Gedeputeerde Staten te worden goedgekeurd⁹. Op de voorbereiding van een bestemmingsplan is de uniforme openbare voorbereidingsprocedure van afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht van toepassing. De procedure begint met het opstellen en inzage leggen van een ontwerp-bestemmingsplan. Gelijktijdig wordt het

ontwerp toegezonden aan – onder meer – de diensten van rijk en provincie. Een ieder kan een zienswijze indienen. Ook rijk en provincie kunnen dat doen. Binnen twaalf weken na de terinzagelegging beslist de gemeenteraad over de vaststelling. Het vastgestelde bestemmingsplan wordt hierna bekendgemaakt. Dat gebeurt binnen twee weken, tenzij door rijk of provincie een zienswijze is ingediend en deze zienswijze niet is overgenomen of er een wijziging ten opzichte van het ontwerp heeft plaatsgevonden. In die gevallen geldt een termijn van zes weken voor bekendmaking. Gedurende die zes weken kunnen rijk en provincie voorkomen dat die onderdelen van het bestemmingsplan, die volgens hen in strijd zijn met rijks- of provinciale belangen, in werking treden¹⁰. Als rijk en provincie van deze bevoegdheid geen gebruik maken, treedt het bestemmingsplan zes weken na bekendmaking in werking, tenzij beroep is ingesteld en om schorsing is gevraagd. Tegen de vaststelling van het bestemmingsplan staat rechtstreeks beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (de ABRvS).

Bestemmingsplannen gelden voor maximaal tien jaren. Als niet binnen deze termijn een nieuw bestemmingsplan is vastgesteld, 'vervalt de bevoegdheid tot het invorderen van rechten ter zake van na dat tijdstip door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten die verband houden met het bestemmingsplan' (artikel 3.1 lid 4). Om welke rechten het precies gaat, staat niet beschreven. Uit de Memorie van Toelichting blijkt dat de bedoeling is dat in ieder geval de bevoegdheid tot het invorderen van bouwleges vervalt. Er zijn twee alternatieven voor het vaststellen van een nieuw bestemmingsplan na tien jaren: een besluit tot verlenging van het bestemmingsplan of de vaststelling van een beheersverordening. De beheersverordening komt verderop aan de orde.

Ontheffingen en projectbesluiten (artikelen 3.10-3.15, 3.27 en 3.29)

De Wro biedt een aantal mogelijkheden om af te wijken van het bestemmingsplan. Daartoe moet ontheffing van het bestemmingsplan worden ver-

⁸ Artikel 13 WRO biedt die mogelijkheid ook reeds.

⁹ Wel kunnen bestemmingsplannen goedkeuring behoeven ingevolge artikel 19 j Natuurbeschermingswet 1998. Het betreft bestemmingsplannen die de kwaliteit van een natuurlijke habitat en de habitat van soorten in een natuurbeschermingsgebied kunnen verslechteren of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Overigens wordt op dit moment gewerkt aan een wetsvoorstel tot aanpassing van de Natuurbeschermingswet 1998, dat er mede toe strekt om het goedkeuringsvereiste te laten vervallen. Artikel 5.3 onderdeel D (ontwerp) Invoeringswet Wro. Zie hierover meer: mr. A.G.A. Nijmeijer, Bouwrecht nr. 6, juni 2007, p. 490 e.v. (Gevolgen van de Invoeringswet Wro voor de Natuurbeschermingswet 1998).

¹⁰ Deze bevoegdheid wordt de 'reactieve aanwijzingsbevoegdheid' genoemd.

leend. De Wro kent vier soorten ontheffingen: binnenplanse ontheffingen (artikel 3.6), tijdelijke ontheffingen (artikel 3.22), een regeling voor kruimelgevallen (artikel 3.23) en projectbesluiten (afdeling 3.3, artikelen 3.27 en 3.29). De eerste drie ontheffingen, bedoeld voor 'kleine' afwijkingen, zijn vrijwel gelijk aan de gelijknamige vrijstellingsmogelijkheden die de huidige WRO biedt¹¹. Projectbesluiten zijn daarentegen nieuw en bedoeld voor 'grote' afwijkingen van het bestemmingsplan. In die zin komen projectbesluiten in de plaats van de vrijstellingsmogelijkheden van artikel 19 lid 1 en 2 WRO. De inhoud en strekking van projectbesluiten is echter wezenlijk anders.

Het ontwerp van de Wro kende (nog) geen projectbesluiten. De opstellers van het ontwerp wilden af van de onduidelijke situatie dat veel bestemmingsplannen niet meer de actuele, planologische situatie weergeven, doordat veel ruimtelijke ontwikkelingen op basis van vrijstellingsbesluiten mogelijk zijn gemaakt. De opstellers meenden dat herziening van het bestemmingsplan voor grote afwijkingen een beter alternatief is, zeker nu de bestemmingsplanprocedure aanzienlijk is vereenvoudigd en verkort. In verband hiermee is voor ontwikkelaars de mogelijkheid gecreëerd te vragen om herziening van het bestemmingsplan. Tegen een eventueel weigeringsbesluit kan, anders dan nu, worden geageerd¹².

Onder druk van maatschappelijke organisaties is voor grote afwijkingen in een later stadium toch een ontheffingsmogelijkheid gecreëerd: het projectbesluit. Het projectbesluit biedt, anders dan een vrijstellingsbesluit, echter geen zelfstandige grondslag voor het realiseren van ruimtelijke ontwikkelingen. Een projectbesluit moet namelijk op korte termijn in een bestemmingsplan worden ingepast. Hiervoor geldt een termijn van één jaar na het onherroepelijk worden van het projectbesluit, tenzij de aanpassing van het bestemmingsplan gelijk kan vallen met de periodieke herziening van het

bestemmingsplan (eens per tien jaren) of het toekomstige bestemmingsplan betrekking heeft op een groter gebied. In die gevallen gelden inpassingstermijnen van twee en vier jaren. Dit zijn in zoverre 'harde' termijnen, dat het recht tot invordering van rechten wordt opgeschort tot het tijdstip waarop het bestemmingsplan is vastgesteld¹³. De invorderingbevoegdheid vervalt als het bestemmingsplan niet binnen zes maanden na het verstrijken van deze termijnen is vastgesteld.

Projectbesluiten kunnen door rijk, provincies en gemeenten worden genomen. De totstandkomingsprocedure van een projectbesluit is vrijwel gelijk aan de bestemmingsplanprocedure. In procedureel opzicht biedt het projectbesluit dus geen voordelen. Het projectbesluit is bedoeld om een gefaseerde uitvoering van bouwprojecten mogelijk te maken. Zo is denkbaar dat een gemeente werkt aan de planologische inpassing van een bedrijventerrein en vooruitlopend daarop ontheffing van het vigerende bestemmingsplan wil verlenen voor het alvast bouwrijp maken van de gronden. Of ontwikkelaars in de praktijk zullen vragen om een projectbesluit, is moeilijk in te schatten. Een nadeel van het projectbesluit is dat in een relatief kort tijdsbestek twee procedures worden doorlopen voor één ontwikkeling. Tenzij een gefaseerde uitvoering van een bouwproject een aanzienlijk (tijd)voordeel kan opleveren, lijkt het eenvoudiger een herziening van het bestemmingsplan af te wachten.

Tegen een projectbesluit kan worden geageerd. Tegen een bestemmingsplan kan niet worden geageerd, voor zover het onderdelen betreft die rechtstreeks uit het projectbesluit voortvloeien.

Beheersverordeningen (artikelen 3.38-3.42)

De beheersverordening is een instrument dat bij amendement is ingevoegd, in het laatste stadium van het wetgevingsproces. De beheersverordening is bedoeld als eenvoudig alternatief voor een bestemmingsplan 'voor die delen van het grondgebied van de gemeente waar geen ruimtelijke ontwikkeling wordt voorzien' (artikel 3.38). Een beheersverordening kan alleen door gemeenten worden vastgesteld en dus niet door rijk en provincies. Volgens de indieners van het amendement kan een beheersverordening de bestaande situatie beschermen, zonder dat daarvoor een gedetailleerd en duur bestemmingsplan nodig is. Omdat het om een verordening gaat, staat daartegen geen bezwaar en beroep open.

Vooralsnog heeft de beheersverordening vooral aanleiding gegeven tot vragen en discussie¹⁴. In de eerste plaats is onduidelijk wanneer voldaan wordt aan het criterium dat geen ruimtelijke ontwikkeling wordt voorzien. Die onduidelijkheid wordt mede veroorzaakt doordat de Wro het uitdrukkelijk mogelijk maakt om ruimtelijke ontwikkelingen toe te staan in afwijking van een beheersverordening, door hiervoor ontheffing van de beheersverordening te verlenen. Ruimtelijke ontwikkelingen en beheersverordeningen sluiten elkaar dus niet uit, ondanks dat het criterium die indruk wekt.

De vraag is ook welk gebruik de beheersverordening moet vastleggen. Gaat het om het bestaande feitelijke gebruik of om de juridische gebruiksmogelijkheden? Aanvankelijk luidde de uitleg dat de beheersverordening is bedoeld om het feitelijke gebruik vast te leggen. Het feitelijke gebruik kan echter afwijken van de juridische gebruiksmogelijkheden. Dat zou ofwel kunnen meebrengen dat illegaal gebruik door de beheersverordening wordt gelegaliseerd ofwel dat de juridische gebruiksmogelijkheden worden ingeperkt, met planschade tot

11 Artikelen 15 lid 1 WRO (binnenplanse vrijstellingen), artikel 17 WRO (tijdelijke vrijstellingen) en 19 lid 3 WRO (kruimelgevallen).

12 Daartoe wordt het besluit tot weigering om een bestemmingsplan aan te passen geschrapt van de 'negatieve lijst' als bedoeld in artikel 8:5 Algemene wet bestuursrecht.

13 Daarbij gaat het om dezelfde rechten als bedoeld in artikel 3.1 lid 4, waarover meer in de vorige paragraaf.

14 Zie hierover onder meer: mr. A.G.A. Nijmeijer, De beheersverordening in de Wro, een verkennend onderzoek naar de reikwijdte en de toepassingsmogelijkheden van de beheersverordening, Radboud Universiteit Nijmegen, 13 november 2006 (beschikbaar via www.vrom.nl); prof. mr. P.J.J. van Buuren, Een beheersverordening?, Gemeentestem 2007-7271, 48 en de artikelen van mr. A.G.A. Nijmeijer en dr. J.C. Verdaas en B.J. van Bochove in Bouwrecht nr. 4, april 2007, p. 281 e.v.

gevolg¹⁵. Beide gevolgen werden niet gewenst geacht. Daarom luidt de uitleg thans dat de beheersverordening bedoeld is om de juridische gebruiksmogelijkheden vast te leggen. Als dat zo is, zie ik echter niet in wat de toegevoegde waarde is van een beheersverordening ten opzichte van een conserverend of verlengd bestemmingsplan, behalve dat tegen de beheersverordening geen bezwaar en beroep open staat. De praktijk zal uitwijzen of en hoe van de beheersverordening gebruik gemaakt gaat worden.

Algemene regels en aanwijzingen (artikelen 4.1-4.4)

Rijk en provincies kunnen hun ruimtelijke doelstellingen waarmaken door zelf bestemmingsplannen op te stellen en daarop vooruitlopend projectbesluiten te nemen. Voor bepaalde doelstellingen kunnen rijk en provincies ook volstaan met het creëren van randvoorwaarden voor ruimtelijke ontwikkelingen.

Algemene regels

In de eerste plaats kunnen rijk en provincies algemene regels stellen voor de inhoud van bestemmingsplannen, projectbesluiten en beheersverordeningen¹⁶. Zo kunnen provincies bijvoorbeeld bepalen dat in een (buffer)zone van 250 meter rondom beken met een hoge ecologische waarde niet gebouwd mag worden.

Algemene regels moeten binnen een jaar na inwerkingtreding door gemeenten worden ingepast in hun bestemmingsplannen. Het is rijk en provincies toegestaan daarvoor een andere termijn stellen. Het is te hopen dat zij van die mogelijkheid gebruikmaken en daarbij zorgen voor afstemming. Gebeurt dat niet, dan bestaat het risico dat gemeenten hun bestemmingsplannen voortdurend moeten aanpassen aan nieuwe algemene regels van rijk en provincies. Voor het geval algemene regels niet of niet tijdig in bestemmingsplannen worden ingepast, gaat artikel 44 Woningwet bepalen dat aanvragen om bouwvergunningen ook rechtstreeks getoetst moeten worden aan de algemene regels van rijk en provincie¹⁷.

Tegen het stellen van algemene regels door rijk en provincies staat geen bezwaar en beroep open, zodat daartegen alleen kan worden geageerd in het kader van de procedure tot aanpassing van het bestemmingsplan. De vraag is echter in hoeverre dat zin heeft. Van algemene regels mag het decentrale overheidsniveau namelijk niet afwijken. Ik ben benieuwd hoe de ABRvS hiermee omgaat.

Aanwijzingen

In de tweede plaats kunnen rijk en provincies aanwijzingen geven aan provincies en gemeenten onderscheidenlijk gemeenten. Aanwijzingen zijn gerichte uitvoeringsopdrachten. Als een provincie bijvoorbeeld vindt dat in een gemeente een asielzoekerscentrum of een windmolenpark moet komen, kan de provincie de gemeente verplichten daar binnen een bepaalde periode een planologische basis voor te creëren in een bestemmingsplan. Rijk en provincies kunnen globale en gedetailleerde uitvoeringsopdrachten geven, afhankelijk van de ruimte die zij aan het decentrale overheidsniveau willen geven om eigen planologische afwegingen te maken.

Op de voorbereiding van een besluit tot aanwijzing is afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht van toepassing. Tegen een aanwijzingsbesluit staat alleen beroep open voor zover het gaat om een concreet aangegeven locatie, waar

OVERGANGSRECHT

De (ontwerp) Invoeringswet Wro (afdeling 9.1) regelt wat na de inwerkingtreding van de Wro de status is van plannen die onder de WRO zijn vastgesteld.

- Pkb's, streekplannen en structuurplannen worden gelijkgesteld met structuurvisies. Het recht dat gold voor de inwerkingtreding van de Wro blijft gelden voor pkb's, streekplannen en structuurplannen waarvan een ontwerp voor dat tijdstip ter inzage is gelegd. Het 'oude' recht blijft van toepassing totdat de geldigheidsduur van deze plannen is verstreken. Voor een pkb kan de geldigheidsduur bij pkb zijn bepaald, bij gebreke waarvan – volgens het overgangsrecht – het 'oude' recht nog (slechts) twee jaar van toepassing blijft. Voor streekplannen en structuurplannen geldt een geldigheidsduur van tien jaren na vaststelling.
- Bestemmingsplannen. Een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 10 WRO wordt gelijkgesteld met een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 3.1 Wro. Het recht dat gold voor de inwerkingtreding van de Wro blijft nog tien jaren gelden voor bestemmingsplannen waarvan een ontwerp voor dat tijdstip ter inzage is gelegd. Voor gebieden binnen de bebouwde kom, waar nog geen bestemmingsplan van kracht is, moet binnen vijf jaren een bestemmingsplan of een beheersverordening worden vastgesteld. Voor een gebied waarvoor een bestemmingsplan geldt dat ouder is dan vijf jaren, moet binnen vijf jaren een bestemmingsplan worden vastgesteld.
- Vrijstellingen en vrijstellingsverzoeken. Vrijstellingen als bedoeld in de artikelen 15, 17 en 19 lid 3 WRO worden gelijkgesteld met ontheffingen als bedoeld in de artikelen 3.6, 3.22 en 3.23 Wro (binnenplanse en tijdelijke vrijstellingen en 'kruiemelgevallen'). Het 'oude' recht blijft van toepassing ten aanzien van vrijstellingen en vrijstellingsverzoeken die voor de inwerkingtreding van de Wro zijn ingediend. Dat laatste geldt ook voor vrijstellingen en vrijstellingsverzoeken als bedoeld in artikel 19 lid 1 en 2 WRO.

van geen afwijking mogelijk is. Als aan dat criterium niet wordt voldaan, kan (alleen) tegen het bestemmingsplan worden opgekomen. Het één sluit het ander echter uit. Tegen die onderdelen van het bestemmingsplan die voortvloeien uit het aanwijzingsbesluit en waartegen zelfstandig beroep open heeft gestaan, kunnen namelijk geen bezwaren (meer) worden gericht. Om ieder risico op dat punt te vermijden, is de kans groot dat belanghebbenden in alle gevallen (eerst) tegen aanwijzingsbesluiten zullen ageren.

De Wro en de m.e.r.-procedure

De Wro leidt niet tot wijzigingen in de m.e.r.-procedure. Voor opstellers van milieueffectrapportages heeft de Wro niettemin belangrijke gevolgen. Thans worden milieueffectrapportages namelijk zeer frequent gekoppeld aan de toepassing van de ruimtelijke instrumenten die de WRO biedt. Toekomstige milieueffectrapportages moeten aan de nieuwe instrumenten worden gekoppeld. Hoe die koppeling er precies gaat uitzien, is nog niet bekend. Het Besluit m.e.r. moet nog worden aangepast.

Tot slot

De Wro biedt veel nieuws. Het meest interessant is hoe rijk en provincies invulling gaan geven aan hun nieuw verworven bevoegdheden. Rijk en provincies zijn op dit moment aan het onderzoeken welke instrumenten zij het beste kunnen inzetten om hun ruimtelijke doelstellingen te bereiken. In de loop van volgend jaar zal hierover ongetwijfeld meer duidelijk worden. ■

15 Ingevolge artikel 6.1 komt ook planschade geleden als gevolg van een beheersverordening voor tegemoetkoming in aanmerking.

16 Algemene regels van het rijk kunnen ook gelden voor provinciale inpassingsplannen en projectbesluiten.

17 Artikel 8.17 onderdeel D (ontwerp) Invoeringswet Wro.